

Editör'den...

Ülkü Doğanay
Ankara Üniversitesi

Kültür ve İletişim'in 18. yılında, yeni sayısını okurlarımıza sunmanın gururunu yaşıyoruz. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde görev yapan beş akademisyenin öncülüğünde 1998 yılında yayın hayatına başlayan *ki*, ilk sayısından bu yana, iletişim ve kültür alanındaki “akademik” tartışmaları akademik olmayı üniversitenin duvarları ile sınırlı görmenin kendisini sorunlaştıran bir perspektifle okurlarına taşımayı hedefledi. İlk sayının önsözünde, derginin o zamanki editörü Halil Nalçaoğlu, “*Kültür ve İletişim*, ‘bilimsellik’ ve ‘özerklik’ gibi kavramların saf özler olmadığı düşüncesinden hareket ederek, Türkiye özelinde, akademik sorumluluk sahibi bir ‘düşün cemaatinin’ oluşumu yolunda atılmış somut bir adım olarak değerlendirilebilir” demektedir. Geçen yıllar içinde, dergide, kültür ve iletişim alanındaki güncel tartışmaları akademik bir perspektifle ele alan, bunu yaparken iletişim alanındaki hâkim paradigmanın etki, nesnellik, davranış ve ikna gibi sorunsallarının di-

şına çıkan çok sayıda eleştirel yazı yayınlanırken, ilk sayıda sözü edilen “düşün cemaati”nin sınırlarını genişletebilmek hedeflendi. Elinizdeki bu sayıda, sekiz özgün yazı, bir söyleşi, bir etkinlik değerlendirmesi ve üç kitap eleştirisiyle bu hedefe bir adım daha yaklaşabilmeyi umuyoruz.

Kör hakem değerlendirmesinden geçerek *ki*'nin 35. sayısında yayınlanmaya hak kazanan ilkyazı, Mehmet Köprü tarafından kaleme alındı. “Hareket ve Anlatı: Film Zamanı İçin Çift Yönlü bir Analiz Denemesi” başlıklı bu yazı, yalnızca film çalışmalarına ilgi duyanlara değil, anlatı türlerine ilgi duyan ve hareket-zaman-anlatı arasındaki ilişkiyi sorunlaştıran herkese hitap ediyor. Sinemanın öykü kurma yetisi ile doğasındaki devinimsel ve zamansal gerçek gibilik arasındaki ilişkiye odaklanan yazı, “anlatısallığın tıpkı zamansallık gibi, devinimli görüntülerin özgün doğasının bir parçası olduğu”nu saptayarak “hareket, zaman ve anlatı üçgeninde bütüncül bir film zamanı

okuması” gerçekleştirilmeye çalışıyor.

İkinci yazı, “Ethnographic Cinema, Anthropology and Issues of Representational Authority” başlığını taşımakta. Suncem Koçer, bu makalede Türkçe yazında pek az ele alınan bir konuya, sinemanın kültürün belgelenmesinde oynadığı role değiniyor. Antropoloji ve film ilişkisinin epistemolojik arka planını tartışan yazar, örnek olarak ele aldığı filmler üzerinden antropolojinin ve etnografik sinemanın temsil yetkisi ile ilgili sorunları ele alıyor ve bu sorunlar karşısında çözüm olarak ileri sürülen kameranın “yerli üreticilere” devredilmesi önerisinin gerçekte “erkek, batılı” film yapımıcısının temsili otoritesine ne ölçüde alternatif olabileceğini sorguluyor.

Hakem değerlendirmesinden geçen üçüncü yazı Şengül İnce’ye ait. “Yadigâr: Bir Hafıza Mekânı Olarak Mutfak” başlıklı yazısında İnce, nesnelere “duygu ve anlam yaratma”, “üzerlerinde biriktirdikleriyle bir hatırlama ve bellek aracı” olma hallerinden yola çıkarak mutfak kullanımını açısından nasıl bir hafıza mekânı oluşturduğuna odaklanıyor. Yaptığı derinlemesine görüşmelerle, mutfakların onları kullanan kadınların dünyalarında işlevsel bir mekân olmanın ötesinde bir anlam taşıdığını, orada kullandıklarını ya da sergiledikleri nesnelere kişisel hikâyeleri bir kuşaktan başka bir kuşağa taşımanın, temennileri ve beklentileri bildirmenin ve ifade etmenin bir aracı haline geldiğini ortaya koyuyor.

“Gösterileşen Şehir, Çağırın Yaşam Tarzları ve Gizlenen Sınıfsal Farklılık” başlığını taşıyan dördüncü yazıda Kenan Demirci, “görme”nin sınıfsal farklılaşmaların varlığını yeni bir boyutta sürdürdüğü kent yaşamında bir denetim ve kontrol aracı olarak nasıl kullanıldığını “bilboard reklamları” üzerine yaptığı analizle ortaya koymaya çalışıyor. Demirci, reklamlarda örtük olarak verilen “arzu nesnesi haline gelen yaşam biçimlerine tüketim yoluyla ulaşılabileceği mesajı”nın sınıflararası farklılığın ikincilleştirilmesinde aracı olduğu iddiasını, Ankara çevre otoyoluna yerleştirilen reklamların göstergebilimsel çözümlemesi yoluyla açıklığa kavuşturmaya çalışıyor.

Dergide yer alan beşinci yazı, Mesut Yücebaş’a ait. “Kalkınan’ Taşra: Gaziantep Yerel Basınında Kalkınma Söylemi” başlıklı yazısında Yücebaş, taşra kentine odaklanıyor ve gelişme ve kalkınma söyleminin taşra kentinin kimliğinin kurulmasındaki rolünü, Gaziantep yerel basını üzerinden yaptığı inceleme ile örnekliyor. Çalışma, basında taşranın kalkınma söylemi ile çerçevelenmesini, muhafazakâr ideolojinin yerelliğe yönelik vurgusu ile ilişkilendiriyor ve “neoliberal içeriklerle tanımlanmış” bu “yeni tür kalkınma söylemi”nin dayattığı mutlak “teknikizm”in, yereli merkezin ikincil kopyası haline getirmesi nedeniyle, klasik merkez-çevre karşıtlığını yeniden ürettiğini iddia ediyor.

Hakemlik sürecini başarıyla tamamlayan altıncı yazı, “Türkiye’de

Yeni Medya Döneminde Kamu Hizmeti Yayıncılığı: Avrupa Birliği Düzenlemeleri Bağlamında TRT’de Yeni Medya Dönemi Uyum Stratejileri ve Kamu Hizmeti Yayıncılığı Anlayışı” başlığını taşımakta. Özge Yalçın’ın kaleme aldığı makalede, Türkiye’de Avrupa Birliği adaylık sürecinin başlamasıyla birlikte iletişim politikalarında meydana gelen değişiklikler, kamu hizmeti yayıncılığının neoliberal politikalarla ilişkilendirilmesini sorunlaştıran bir çerçeve içinde ele alınmakta. Çalışma, TRT’nin uyguladığı kamu hizmeti yayıncılığının sınırlılıklarına değinmekte ve Avrupa Birliği uyum sürecinde gerçekleştirilen düzenlemelerin “kamu hizmeti yayıncılığının özerklik, bağımsızlık, çok seslilik, çok kültürlülük, evrensel erişim gibi temel ilkeleri”nden uzak düştüğünü saptamakta.

Can Irmak Özinanır’ın “Stuart Hall’un Düşüncesinde Belirlenim ve Marksizm” başlığıyla kör hakem değerlendirmelerinden geçen makalesi, dergide yer alan yedinci özgün yazı. Kültürel Çalışmalar Okulunun kurucularından olan ve Türkiye’de de iletişim alanında çalışan akademisyenlerce yakından takip edilen Stuart Hall’un Marksizm ile ilişkisine odaklanan yazı, Hall’un Marksizm’i indirgemeci yorumlarıyla özdeşleştirerek tartıştığını ve postyapısalcı bir çizgiye yöneldiğini iddia etmekte. Özinanır’a göre, “Hall, Marx’taki ekonomik belirlenimi öncelikle ekonominin tek yönlü belirlenimi şeklinde ele almış ve bu çerçeveyi aşmaya çalışmış” ancak bunu yaparken “ekonomiye ilk

kertede tanıdığı belirlenim şansını başka hiçbir düzeyde tanımayarak aslında Marksizm’in sorunsalını terk etmiştir.

35. sayının son özgün yazısı Tolga Güngör’e ait ve “Nietzsche’nin Natüralizmi Karşısında Hegel’in Diyalektiği” başlığını taşımakta. Nietzsche’deki ve Hegel’deki efendi/köle ahlaki kimlik oluşumunun karşılaştırılmasından yola çıkan yazı, Hegel’in “diyalektik efendi/köle kavrayışının Nietzsche’nin natüralist kavrayışına” göre daha üstün olduğunu, efendi ve köle kimliklerinin özelliğini ve değişmezliğini temel alan Nietzsche’nin aksine, Hegel’in diyalektik kavrayışla bu iki kimliği tarihsel ve sosyal bir bağlama oturttuğunu iddia etmekte.

Dergide, ayrıca Elif Küçük Durur’un Graham Murdock’la yaptığı, “Murdock’un Gözünden İletişime Bakmak” başlıklı söyleşi yer almaktadır. Söyleşiyi hem İngilizce orijinali, hem de Türkçe çevirisiyle yayınlıyoruz. İletişim alanının önde gelen isimlerinden Graham Murdock, bu söyleşide basın özgürlüğü ve basının toplumsal sorumluluğu arasındaki ilişkiden yeni iletişim teknolojilerinin gelişiminin ifade özgürlüğü üzerindeki etkisine; yurttaş gazeteciliğinin medyanın kamusal alan oluşturma potansiyeline yaptığı katkıdan taşıdığı sınırlılıklara; yeni medyanın ekonomi politiğinden kültürel çalışmalarla ekonomi politik yaklaşımları arasındaki ilişkiye kadar varan geniş bir çerçevede, iletişim alanındaki güncel tartışmaların odağını oluşturan konulara değiniyor. Murdock’un bu söyleşi

ve özellikle özgür basının birincil sorumluluğunun kamusal meselelerle ilgili rasyonel bir tartışma için zemin hazırlamak olduğuna yaptığı vurgu, basın özgürlüğünün sürekli tehdit altında bulunduğu ve giderek daha fazla çiğnendiği Türkiye koşulları göz önünde bulundurularak okunduğunda daha da önem kazanıyor.

35. sayıda yer alan etkinlik değerlendirilmesi ise Halise Karaaslan Şanlı tarafından kaleme alındı. Şanlı, 11-12 Aralık 2014 tarihlerinde Ankara Üniversitesi'nde gerçekleştirilen "İnançta ve Toplumsal Yaşamda Alevilikle Kadın Konferansı"nı değerlendiriyor.

Dergide yer alan üç kitap eleştirisinin ilki, Ulrich Beck ve Elisabeth Beck-Gernsheim tarafından kaleme alınan ve Nafer Ermiş tarafından Türkçeye kazandırılan *Aşkın Normal Kaosu* adlı kitabı konu ediniyor. Profesör Dr. Doğan Ergun, kitabı "Alman Sosyolojisi ve Bireyselleşme" kavramları ekseninde değerlendiriyor. İkinci kitap eleştirisi ise Demet Lüküslü ve Hakan Yücel'in derlediği *Gençlik Halleri: 2000'li Yıllar Türkiye'sinde Genç Olmak*'la ilgili. Pınar Gümüş'ün kaleme aldığı yazı, 2013 tarihli kitabın "Gezi Parkı eylemleri bağlamında gençlerin politik var-

oluşlarına ilişkin bir anlayış geliştirmek açısından" taşıdığı önemin altını çiziyor. Bu sayıda yer alan üçüncü kitap eleştirisi ise Fatih Keskin'in 2014 yılının sonunda yayınladığı *Politik İletişim Sözlüğü* nü konu ediniyor. Yazıda Fatih Değirmenci, Türkiye'de iletişim alanındaki sözlük çalışmalarının sınırlılığının altını çiziyor ve politik iletişim gibi "popüler" ancak "az bilinen" bir alana ilişkin sözlük hazırlama girişiminin önemini vurguluyor.

Son olarak bu sayıda yer alan ve almayan yazıları büyük bir titizlikle ve kimi zaman defalarca okuyan, değerlendiren, zaman konusundaki kısıtlamalarımızı anlayışla karşılayan hakemlerimize ve yazıların yayına hazırlanması aşamasında olağanüstü bir tempoyla çalışan editör yardımcılarını Nilüfer Pınar Kılıç, Ceren Salmanoğlu Erol, Merve Diltemiz Mol'a ve İngilizce metinlerin düzeltisi ve tercümesini üstlenen Melih Mol'a teşekkür etmek istiyorum. *Kültür ve İletişim*, 34. sayısından itibaren EBSCO tarafından taranan dergilerin arasında yer almaya başladı. Ayrıca derginin SSCI'de taranması için yazışmaları başlattığımızı da belirtmek isterim...